спричинило збільшення цін товаровиробників, а відповідно і роздрібних цін на борошно і хліб.

Табл. 2. Втрати та можливі вигоди від впровадження регуляторних заходів стосовно цін на ринку хліба та хлібобулочних виробів в Закарпатські області

Вигоди	Втрати
Держави	
Забезпечення соціальної спрямованості державної політики у процесі ціноутворення на соціальні види хліба	немає
Суб'єкти господарювання	
Збільшення об'ємів реалізації соціальних видів хліба за рахунок їх нижчої роздрібної ціни	Можливе зменшення прибутку від виробництва і реалізації соціальних видів хліба
Громадяни (споживачі)	
Стабілізація та зниження цін на соціальні види хліба	Можливе підвищення цін на інші види хліба та хлібобулочні вироби

Прийняття розпорядження дало змогу зменшити соціальну напругу в суспільстві, захистити малозабезпечені верстви населення від необґрунтованого підвищення цін та втрати можливості придбання продуктів харчування першої необхідності.

Література

1. Фридрих Август фон Хайек. Дорога к рабству. **[**Електрон. ресурс**]**. – Доступний з: http://www.hayekcenter.org/ friedrichhayek/hayek.html.

2. Портер М. Конкуренция.: Пер. с англ.: Уч. пос. – М.: Изд. дом "Вильямс", 2000. – 495 с.

3. [Електрон. ресурс**]**. – Доступний з: http://www.marketing.vc.

4. Обсяг виробництва продукції в Закарпатській області. **[**Електрон. ресурс**]**. – Доступний з: http: http://www.stat.uz.ua

УДК 339.18:658.4

Ст. викл. Т.Г. Васильців, канд. екон. наук; магістрант Ю.І. Шупер – Львівська КА

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ ПРОГРАМОЮ ПІДПРИЄМСТВА ІЗ УРАХУВАННЯМ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Наведено теоретичне узагальнення поняття виробничої програми підприємства і вказано на чинники впливу та запропоновано алгоритм формування виробничої програми підприємства.

Senior teacher T.G. Vasyltsiv, undergraduate Yu.I. Shuper – L'viv commercial academy

An improvement of control system production program of enterprise is with the account of influencing of factors of environment

Theoretical generalization of the production program of enterprise is resulted it is indicated on the factors of influencing and the algorithm of forming of the production program of enterprise are offered.

У ринкових умовах господарювання, коли підприємства функціонують на засадах самоокупності і самофінансування, вони самостійно визначають обсяги виробництва і реалізації продукції, її асортиментну структуру; для кожного підприємства стає життєво необхідним формування системи моніторингу зовнішнього середовища функціонування підприємства з метою удосконалення своєї виробничої програми, асортиментної політики тощо.

Сутність виробничої програми, підходи до управління нею вивчали такі автори, як: П.П. Орлов, Г. Фандель, Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб, С.Ф. Покропивний та ін. Проте, незважаючи на наявність значного наукового доробку у цій сфері на сьогодні залишаються недостатньо опрацьованими питання формування належної системи моніторингу зовнішнього середовища функціонування підприємства як чинника впливу на обсяги та структуру виробничої програми підприємства.

Так, П.П. Орлов зазначає, що виробнича програма визначає необхідний обсяг виробництва продукції на плановий період, який відповідає номенклатурою, асортиментом і якістю вимогам плану продажу. Виробнича програма тісно пов'язана із планом праці і заробітної плати, планом по витратах виробництва, прибутку і рентабельності, фінансовим планом. П.П. Орлов також зазначає, що виробнича програма підприємства визначає склад, кількість і обсяг продукції, яка повинна бути виготовлена у плановий період і поставлена споживачам. Відображаючи головне завдання господарської діяльності, вона є головним розділом виробничих планів підприємства. Всі інші розділи планів розробляються відповідно до виробничої програми і спрямовані на забезпечення її виконання [3, с. 89].

Основне завдання виробничої програми науковець вбачає у максимальному задоволенні потреб споживачів у високоякісній продукції, яка випускається підприємством при найкращому використанні його ресурсного забезпечення та отриманні максимального прибутку. З метою вирішення цього завдання в процесі розроблення виробничої програми на всіх рівнях управління підприємством потрібно дотримуватися таких вимог:

1. Правильне визначення потреби в продукції, що випускається, і обґрунтування обсягу її виробництва попитом споживачів;
2. Повне ув'язування натуральних і вартісних показників обсягів виробництва і реалізації продукції.

Обґрунтування плану виробництва продукції ресурсам, і насамперед, виробничою потужністю. В основі розроблення виробничої програми повинна бути покладена реальна потреба в конкретній продукції. На рівні промислового підприємства конкретизація потреби в продукції забезпечується за допомогою попиту споживачів і господарських договорів за розгорнутою номенклатурою виробів. Узагальнюючи наведене вище, необхідно погодитись з П.П. Орловим, що виробнича програма підприємства базується з одного боку, на особливостях ринкового попиту, а з іншого – на ефективності використання ресурсного забезпечення підприємства.

Проте існує також дещо інший підхід. Так, Г. Фандель стверджує, що зміст розроблення виробничої програми полягає у виборі видів і кількості

благ, що виготовляються у плановому періоді, які дадуть найбільший прибуток підприємству. Таким чином, у процесі розроблення виробничої програми, що забезпечує найбільший прибуток, визначаються два основних параметри для кожного виду продукції: чи доцільно взагалі вводити певний виріб у виробничу програму; в якому обсязі необхідно здійснювати виготовлення цієї продукції [4, с. 78].

Визначаючи оптимальну виробничу програму, часто керуються передумовою, що кращий метод виготовлення певної кількості продукції вже обрано, наявні відповідні фактори виробництва у потрібній кількості, а передбачений виробничий процес забезпечує виконання оптимальної виробничої програми з найменшими витратами. Але, як відомо, оптимальний метод виробництва залежить від обсягу випуску продукції. Щоб його обрати, треба знати кількість виробів, передбачених виробничою програмою. Ця кількість визначає вигідність певного методу виробництва залежно від того, менша чи більша вона за критичну величину.

Автори Г.М. Тарасюк та С.Ф. Покропивний додають до визначення виробничої програми підприємства ще й терміни випуску необхідних ринку товарів і послуг. Вони зазначають, що виробнича програма – це комплексний план виробництва і продажу продукції, що характеризує річний обсяг, номенклатуру, якість та терміни виходу з продукцією на ринок.

Виробнича програма повинна забезпечити повне завантаження всіх робочих місць і персоналу, максимальний сукупний дохід, високу фінансову стійкість та платоспроможність підприємства.

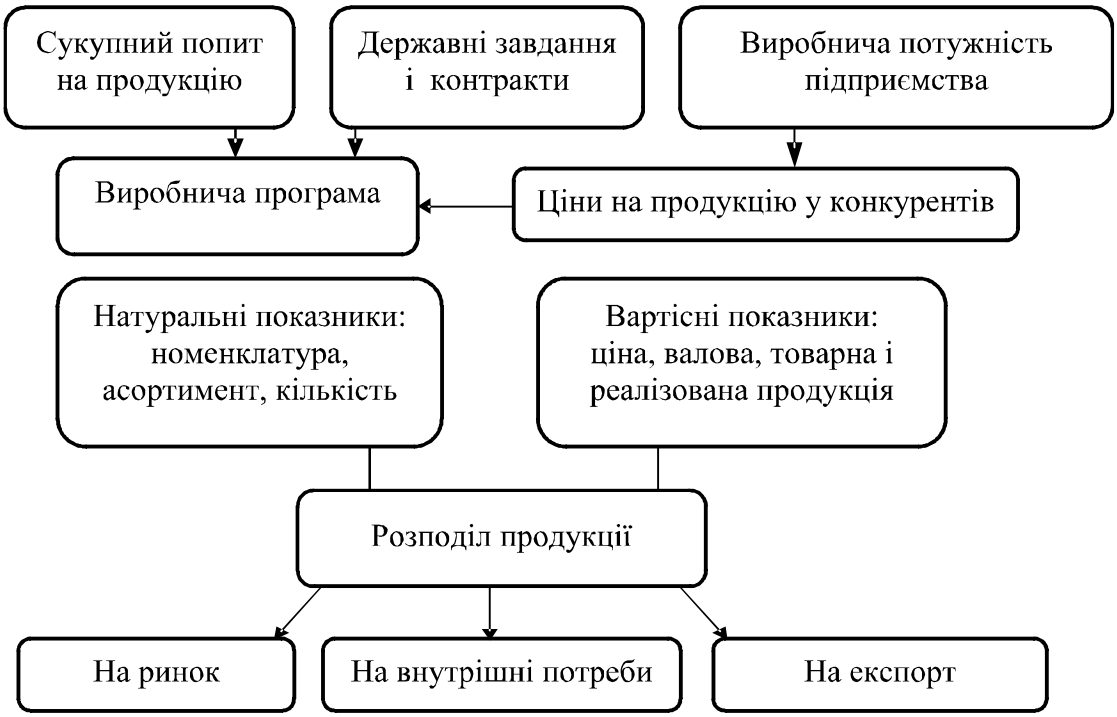

***Рис. 1. Схема формування виробничої програми* [2]**

Автори подають схему розроблення виробничої програми, зображену на рис. 1. З цього рисунку видно, що на виробничу програму підприємства впливають такі показники, як: сукупний попит на продукцію, державні контракти і державні завдання, виробнича потужність підприємства, а також ці-

ни на аналогічну продукцію у конкурентів. Виробнича програма підприємства визначається у вартісних та натуральних показниках. До вартісних можна віднести такі показники: ціна, валова продукція, товарна продукція та реалізована продукція. А натуральні показники містять: номенклатуру виробів, асортимент продукції підприємства, одиниці виміру продукції та її кількість.

Узагальнюючи підходи до визначення сутності виробничої програми підприємства, представлені у науковій літературі, вважаємо, що під виробничою програмою підприємства необхідно розуміти такий обсяг та структуру виробництва продукції із їх деталізацією у часовому періоді відповідно до потреб ринку, а також ресурсного забезпечення підприємства, з метою отримання оптимального економічного результату функціонування підприємства згідно з обраними критеріями оптимальності (максимізація прибутку, мінімізація витрат, максимізація товарообігу тощо). Відповідно до цього визначення представимо на рис. 2 запропонований нами алгоритм формування виробничої програми підприємства.

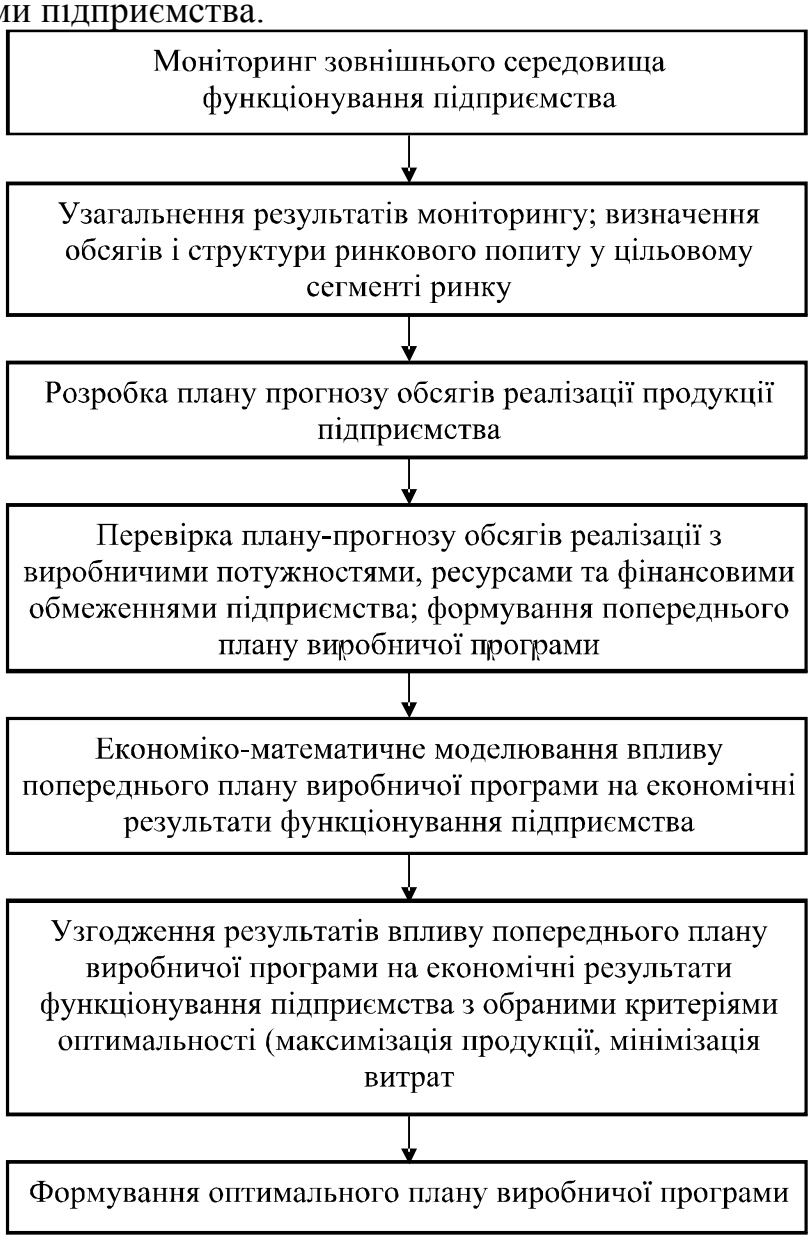

Рис. 2. Алгоритм формування оптимальної виробничої програми підприємства (запропоновано автором)

На першому етапі формування виробничої програми підприємства необхідно провести моніторинг зовнішнього середовища, далі проаналізувати результати цього моніторингу, визначити обсяги ринкового попиту на продукцію. На третьому етапі розробляється план прогнозування обсягів реалізації продукції. Четвертий етап – це перевірка плану-прогнозу обсягів реалізації з виробничими потужностями, з ресурсами підприємства, а також формування попереднього плану виробничої програми. На п'ятому етапі аналізується вплив попередньої виробничої програми на результати функціонування підприємства.

На наступному етапі узгоджуються результати впливу попереднього плану виробничої програми на економічні результати функціонування підприємства з обраними критеріями оптимальності. Кінцевим етапом є саме формування оптимальної виробничої програми підприємства.

Аналізуючи рис. 2, можна зробити висновок, що під час розроблення оптимальної виробничої програми необхідно враховувати результати моніторингу зовнішнього середовища, обсяги продукції та попит на неї, плани збуту продукції. Запропонований нами алгоритм формування оптимальної виробничої програми дасть змогу підприємству вдало сформувати свою виробничу програму і, проаналізувавши вплив чинників зовнішнього середовища на діяльність підприємства, правильно побудувати свою зовнішню збутову політику.

Перспективними напрямами подальших наукових досліджень може виступати розроблення економіко-математичних методів підвищення рівня виробничої потужності підприємства як напряму збільшення обсягів виробничої програми підприємства.

Література

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. пос. – К.: Либідь, 2004. – С. 90-95.

2. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. С.Ф. Покропивного. 2-е вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2001. – С. 120-129.

3. Орлов П.П. Планування діяльності промислового підприємства: Навч. пос. – К.: ЦНЛ, 2003. – С. 89-97.

4. Фандель Г. Теорія виробництва і витрат/ Пер. з нім. за ред. М.Г. Грищака. – Н: Таксон, 2004 – С. 78-84.

УДК 338.48

Аспірант І.В. Петлін – Львівський НУ ім. Івана Франка

ФОРМУВАННЯ, СТРУКТУРА ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ ТА ПРОСУВАННЯ ЙОГО НА РИНКУ

Висвітлена структура туристичного продукту відповідно до праць різних науковців та своє бачення даної проблеми. Показано види та сезонність коливань активного відпочинку в рамках сільського зеленого туризму в Карпатському регіоні України. Запропоновані заходи щодо просування туристичного продукту сільського зеленого туризму та схема його просування.

Ключові слова: туристичний продукт, сільський зелений туризм, туроператор, турагент.